

Dr. Mezősi Gábor 60' apropóján

A számvetés munkánk eredményeivel különös emberi tulajdonság. Van, aki naponta végiggondolja mire és jól használta-e idejét, van, aki csak a naptári évek végén érez készletet ilyen leltárhoz és bizonyára sokan még ritkábban vetnek számot az idő és lehetőségeink múlásával.

Van, amikor kerek évfordulók miatt szinte elkerülhetetlen közösségi eseménnyé lesz a beszámoló. A tudomány, a felsőoktatás terén dolgozók számára az életkor kerek fordulói megszokott ünnepi alkalmak a visszatekintésre, amit joggal szokás olyan optimista mondatokkal lezárni, hogy csak semmi „világvége hangulat”, az 50, a 60, a 65, a 70 és még ezen túl is egy tudományos kutató, egy egyetemi oktató tevékenysége, mindennapjai számára nem jelent igazi cezúrát. A szakmát lehet eredményesen művelni, egy-egy évfordulón túl is, a szakmai közéletben épphogy vezető szerepet töltenek be az ötvenes, hatvanas éveiket taposók, és az oktatásban sem ritka a 70 év fölötti megbecsült kollega.

Igen, ezt valóban így gondoljuk és a tények is ezt igazolják. Nemigen tartjuk számon egymás pontos életkorát, mert többnyire nem jelent éles vonalat a 60 vagy a 70, ilyen megemlékezést olvasva sokan tényleg meglepve nézünk a címre, az évek számára.

De valahol mégis mindenki érzi – az ünnepektől leginkább –, hogy valami mégis megtörtént, amin valóban könnyen átléphetünk, még évekig nem tükröződhet mindennapjainkban az évek száma, de azon sem csodálkozunk, ha kicsit nehezkesebben indulnak a napok, már nem olyan nagy várakozással tekintünk egy újabb konferenciára, már nem figyelünk olyan érdeklődve a vizsgázókra. Akinek lelki szövete érzékeny a formára, a szimbólumokra, annak valóban nagy szerencse, hogy a tudományban és bizonyos mértékig az egyetemi oktatásban dolgozók számára is, a visszavonulás függ a személyes döntéstől.

Dr. Mezősi Gábor tanszékvezető egyetemi tanárnak tehát viszonylag nagy szabadságfok adatik ebben a kérdésben, 60 év alatt elvégzett munkájának lendülete meg sem torpan e kerek évforduló alkalmával.

A pályakezdés kétségtelenül szerencsés körülmények között indult, a családi-rokoni háttér révén nem volt idegen az egyetem, az akadémia világa. És én határozottan úgy látom, hogy az 1960-as években virágkorát élő nagy hazai geomorfológus nemzedék munkásságán nevelődve, szakmailag is igen megbízható alapokon indult a tudományos szárnypróbálgatás. Akkoriban alapos terepmunka nélkül elképzelhetetlen volt még egy szakdolgozat elkészítése is, és valahogy a ritkábban adódó külföldi (főleg „kelet-külföldi”) tapasztalatok is nagyobb hatékonysággal hasznosultak, mint manapság. A digitalizálódó világunk úrfelvétel geográfiájának világában kétségtelenül gyorsabban, látványosabban lehet akár impakt faktoros eredményeket produkálni, de komoly szakmai tévedés ellen a legbiztosabb módszer: a terepismeret és a számítógépes módszerek egyensúlyának megtartása.

Dr. Mezősi Gábor természeti földrajzos nemzedékének múlhatatlan szerencséje, hogy a fenti sorrend betartása nem volt kétséges; épp arról a generációról van szó, amelynek tagjai előbb járták be a Tisza-menti meanderek és homokbuckák vidékét, az Aggteleki-karsztot és a Bódva-vidék dombjait, s csak évtizedekkel később vehették kezükbe az első úrfelvételeket, kezdhették értelmezni a pixelek világát. A földrajz-matematika alapképzettség ehhez az értelmezéshez újabb előnynek bizonyult. Ma, a felsőoktatási műhelyek karakteres oktatási profiljának eltűnése idején pontosan látni, hogy meg volt a maga előnye annak a tanárképzésben gyökerező szabályozásnak is, hogy Szegeden a matematika és a geológia, Debrecenben a történelem és a biológia, Budapesten a térképészet, a meteorológia párosítás mentén nevelődött az új geográfus kutatói nemzedék. Ma a mélyen specializált ismeretekre koncentráló oktatási rendszer következtében számunkra, Mezősi Gábor kor- és pályatársai számra megszokhatatlan, hogy az utóbbi 10-15 évben diplomázott új geográfusok mennyire nincsenek felvértezve számunkra segédtudománynak minősülő ismeretekkel, mennyire nagy hátrányt jelent, hogy a

legtehetségesebb fiataloknak önképzés keretében kell megszerezni számos matematikai, ökológiai, történelmi ismeretet ahhoz, hogy eredményes tájféldrajzos, tájökológus, geoinformatikus legyen.

Elkanyarodtam volna Mezősi Gábor 60 évének méltatásától? Nem hiszem, biztos vagyok benne, hogy ilyen gondolatok Őt is foglalkoztatják, közismerten jó oktatás stratégiai erényei miatt a lehetőségeket feszegetve igyekeznek e téren is távolabbra látni a pillanatnyi oktatáspolitikai célokon.

Ami pedig a 60 év szakmai eredmények háttérét illeti, a Leningrádban eltöltött év és az ukrainai gipszbarlangoktól a Humboldt-ösztöndíj biztosította belépő az európai szakmai színtérre, akár korszakváltó szimbólum is lehetne. Mezősi Gábor számára adódtak szerencsés lehetőségek, amelyeket a szakma számára is sikeresen tudott kamatoztatni, s ezen a fundamentumon a folytatáshoz joggal kívánhatunk bőségesen meglévő ötletei kivitelezéséhez erőt, egészséget.

Dr. Csorba Péter, Debrecen